RAČUNOVODSTVENE POLITIKE U PODUZEĆU FIBIS D.O.O.

Bandov, Anita

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:798702

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

RAČUNOVODSTVENE POLITIKE U PODUZEĆU FIBIS D.O.O.

Mentor:

doc. dr. sc. Andrijana Rogošić

Student:

Anita Bandov

Split, lipanj, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD 1

1.1. Definicija problema 1

1.2. Cilj rada 1

1.3. Metode rada 2

1.4. Struktura rada 3

2. FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE SREDNJE VELIKIH PODUZETNIKA 4

2.1. Bilanca 6

2.2. Račun dobiti i gubitka 8

2.3. Izvješće o novčanom toku 10

2.4. Izvještaj o promjeni glavnice 12

2.5. Bilješke uz financijska izvješća i računovodstvene politike 13

3. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I NJIHOVA OBJAVA U BILJEŠKAMA 15

3.1. Pojam i značenje računovodstvenih politika i procjena 15

3.2. Računovodstveni standardi kao ključna determinanta pri izboru i primjeni računovodstvenih politika 16

3.2.1. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja i međunarodni računovodstveni standardi 17

3.2.2. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja 18

3.3. Računovodstvene politike kao dio ukupne poslovne politike i područja primjene 19

3.4. Promjene računovodstvenih politika i procjena 20

3.5. Ispravak pogrešaka i nemogućnost retroaktivne korekcije 24

3.6. Objavljivanje računovodstvenih politika 25

3.6.1. Objave računovodstvenih politika u bilješkama 25

3.6.2. Objave u bilješkama za obveznike Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja 27

4. PREGLED PETOGODIŠNJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA U PODUZEĆU FIBIS D.O.O. 29

4.1. Općenito o poduzeću Fibis d.o.o. 29

4.2. Osnove za sastavljanje financijskih izvješća 30

4.3. Osnovne računovodstvene politike koje su primjenjivane prilikom sastavljanja financijskih izvješća 30

4.3.1. Politika iskazivana prihoda 30

4.3.2. Politika iskazivanja rashoda 31

4.3.3. Politika iskazivanja imovine 32

4.3.4. Politika iskazivanja kapitala 38

4.3.5. Politika iskazivanja obveza 39

4.3.6. Politika iskazivanja odgođenih plaćenih troškova i prohod budućeg razdoblja .41

5. ZAKLJUČAK 42

LITERATURA 43

POPIS TABLICA 44

SAŽETAK 45

SUMMARY 46

1. UVOD

1.1. Definicija problema

Računovodstvene informacije su u suvremenim uvjetima poslovanja bitne za poslovanje poduzeća, te za upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća. Računovodstvene informacije služe unutarnjim (menadžerima, vlasnicima i zaposlenicima) i vanjskim korisnicima (ulagačima kapitala, kreditorima, kupcima i vladi). U financijskim izvještajima je zapisan znatan dio informacija koji nastaje u računovodstvu. Financijski izvještaji sadrže naziv neke pozicije i njen iznos, a kako se do tog iznosa došlo i koji je računovodstveni postupak primijenjen, ne vidi se iz financijskih izvještaja. Računovodstvene politike se objavljuju u obliku bilješki, gdje prva bilješka određuje primijenjene računovodstvene politike. Objavljivanje značajnih računovodstvenih politika treba činiti sastavni dio financijskih izvještaja. Značajne računovodstvene politike trebaju biti objavljene na jednom mjestu. Ukoliko dođe do promjene računovodstvenih politika potrebno je objaviti razloge promjene, te iznos usklađivanja za razdoblja koja prethode prikazanim usporednim informacijama. Računovodstvenim standardima nije predložena forma prezentiranja računovodstvenih politika, nego se samo određuje da njihovo objavljivanje mora biti sastavni dio financijskih izvještaja.

1.2. Cilj rada

Cilj ovoga rada je definirati financijske izvještaje koje moraju objavljivati mali, srednji i veliki poduzetnici. Glavni cilj je definirati računovodstvene politike koje predstavljaju jedno od najvažnijih obilježja računovodstvenog sustava, te prikazati koji zakonski okvir se koristi za izbor i mijenjanje računovodstvenih politika. Zatim je bitno naglasiti kako je bitna primjena i promjenu računovodstvenih politika i procjena, njihova objava u bilješkama. Nakon teorijskog dijela rada, cilj je na odabranom poduzeću Fibis d.o.o. analizirati koje računovodstvene politike to poduzeće primjenjuje prilikom sastavljanja financijskih izvješća kroz razdoblje od pet godina.

1.3. Metode rada

U ovom radu će se koristiti metode kompilacije, deskripcije, analize i sinteze, te studije slučaja.

Metoda kompilacije je postupak preuzimanja tuđih rezultata znanstvenoistraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja. Ova se metoda može vrlo korisno upotrijebiti u kombinaciji s drugim metodama u znanstvenoistraživačkom radu, uz uvjet da se na uobičajen način citira sve ono što je od drugih preuzeto.

Metoda deskripcije primjenjuje se u početnoj fazi znanstvenog istraživanja, a predstavlja postupak jednostavnog opisivanja ili očitovanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.

Metoda analize je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjavanja stvarnosti putem raščlanjivanja složenih misaonih tvorevina (pojmova, sudova i zaključaka) na njihove jednostavnije sastavne dijelove, te izučavanje svakog dijela za sebe i u odnosu na druge dijelove, odnosno cjeline. Pri tome se zanemaruju one pojave, svojstva i odnosi koji, na određenom stupnju istraživanja, otežavaju ispitivanje predmeta izučavanja. Ova metoda omogućava uočavanje, otkrivanje i izučavanje znanstvene istine.

Metoda sinteze je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjavanja stvarnosti putem spajanja jednostavnih misaonih tvorevina u složene, i složenijih u još složenije, povezujući izdvojene elemente, pojave, procese i odnose u jedinstvenu cjelinu u kojoj su njezini dijelovi uzajamno povezani. Metode analize i sinteze međusobno se pretpostavljaju i dopunjavaju, prelazeći jedna u drugu u znanstvenom radu.

Studija slučaja je kvalitativna istraživačka metoda kojom se nastoje zabilježiti obuhvatne informacije o jednom ili više pojedinačnih slučajeva određene skupine ili kategorije pojava te na temelju njih donositi zaključke o svim slučajevima iste kategorije.

1.4. Struktura rada

Ovaj završni rad se sastoji od 5 poglavlja. U prvom poglavlju je dan skraćeni osvrt na temu kojom će se rad baviti, odnosno objašnjenje zbog čega je tema odabrana. Jasno je naglašena svrha rada, kao i cilj pisanja rada koji iz te svrhe proizlazi. Naznačene su i metode koje se koriste u ovom istraživanju i analizi.

Teorijski dio rada obuhvaća dva poglavlja, drugo i treće. U drugom poglavlju su definirani i objašnjeni financijski izvještaji koje primjenjuju srednje veliki poduzetnici, a to su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom toku, izvještaj o promjeni glavnice, te bilješke uz financijska izvješća i računovodstvene politike. U trećem poglavlju ukratko su opisane računovodstvene politike, zakonski okvir koji se koristi pri odabiru računovodstvenih politika, područja primjene te njihova objava u bilješkama.

Empirijski dio uključuje četvrto poglavlje u kojemu analiziraju računovodstvene politike koje je primjenjivalo poduzeće Fibis d.o.o. u razdoblju od 2010. godine do 2014. godine.

Na osnovu teorijskog i empirijskog dijela, u posljednjem poglavlju prikazan je zaključak i osvrt na rad.

2. FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE SREDNJE VELIKIH PODUZETNIKA

Poduzeća sastavljaju godišnje financijske izvještaje kako bi vanjske i unutarnje korisnike upoznali s poslovanjem poduzeća. Financijska izvješća su glavni izvor informacija o prošlim aktivnostima tvrtke i njihovim rezultatima. Osnovni je zadatak računovodstva prikupljanje i obrada podataka financijske prirode te njihovo prezentiranje u obliku financijskih izvješća zainteresiranim korisnicima. Zakonom o računovodstvu određena su temeljna financijska izvješća, obveze njihovog sastavljanja, revidiranja i objavljivanja. Time je osigurano da ta izvješća daju relevantne i pouzdane informacije u obliku i sadržaju prepoznatljivom i razumljivom korisnicima[1].

Temeljna financijska izvješća u Hrvatskoj prema ZOR-u su[2]:

1. Bilanca,
2. Račun dobiti i gubitka,
3. Izvješće o novčanom toku,
4. Bilješke uz financijska izvješća i
5. Izvješće o promjeni glavnice.

Bilanca je sustavni pregled imovine, kapitala i obveza na određeni datum.
Račun dobiti i gubitka prikazuje prihode i rashode te financijski rezultat ostvaren u stanovitom vremenskom razdoblju. Izvješće o tijeku gotovine predstavlja skup podataka o novčanim priljevima i odljevima tijekom obračunskog razdoblja te stanje novca na početku i kraju obračunskog razdoblja. Izvješće o promjenama vlasničke glavnice prikazuje glavne promjene na računima vlasničkog kapitala u tijeku određenog razdoblja. Bilješke uz financijska izvješća predstavljaju potanju razradu i dopunu podataka iz bilance, računa dobiti i gubitka i izvješća o financijskom položaju.

[1] Vidučić, Lj.(2001): Financijski menadžment, RRIF – plus, Zagreb, str. 356. -357.
[2] Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine, Zagreb, br.78/15., 134/15., čl. 19

Sastavljanje temeljnih financijskih izvješća međutim nije samo zakonska obveza nego i značajna upravljačka informacija za vlasnike, dioničare, investitore, namještenike, zajmodavce, dobavljače, kupce i dr.

Prema Zakonu o računovodstvu, poduzetnike dijelimo na mikro, male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijskih izvještaji:

- **mikro poduzetnici** su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

  - ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna
  - prihod 5.200.000,00 kuna
  - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.

- **Mali poduzetnici** su oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

  - ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna
  - prihod 60.000.000,00 kuna
  - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika.

- **srednji poduzetnici** su oni koji nisu ni mikro ni mali poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

  - ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna
  - prihod 300.000.000,00 kuna
  - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

- **veliki poduzetnici** su:

  1. poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta koja vrijede za srednje poduzetnike,
  2. banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, društva za reosiguranje, *leasing*-društva, društva za upravljanje

UCITS fondovima, društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, UCITS fondovi, alternativni investicijski fondovi, mirovinska društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, mirovinska društva koja upravljaju dobrovoljnim mirovinskim fondovima, dobrovoljni mirovinski fondovi, obvezni mirovinski fondovi te mirovinska osiguravajuća društva, društva za dokup mirovine, faktoring-društva, investicijska društva, burze, operateri MTP-a, središnja klirinška depozitarna društva, operateri središnjeg registra, operateri sustava poravnanja i/ili namire i operateri Fonda za zaštitu ulagatelja.

Mikro i mali poduzetnici sastavljaju bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje, a srednji i veliki poduzetnici još i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, te izvještaj o promjenama kapitala. Iznimno, mikro, mali i srednji poduzetnici koji primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja nisu obvezni sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Financijski se izvještaji dostavljaju Financijskoj agenciji koja ih javno objavljuje.

2.1. Bilanca

Bilanca je sustavni pregled imovine, kapitala i obveza gospodarskog subjekta na određeni datum, najčešće na datum završetka fiskalne godine. Međunarodni računovodstveni standardi definiraju imovinu, obveze i kapital kao elemente koji određuju financijski položaj poduzeća. Upravo zato je bilanca temeljno financijsko izvješće koje služi kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja.

Bilanca prikazuje imovinu kojom poduzeće raspolaže i obveze prema izvorima (obveze i kapital) u određenom trenutku. Ona predstavlja dvostruki prikaz imovine, jednom prema pojavnom obliku i drugi put prema porijeklu, odnosno vlasničkoj pripadnosti te imovine.

Imovina poduzeća naziva se **aktiva**, a izvori te imovine **pasiva**. Bilanca, dakle, ima dva dijela – aktivu i pasivu, na osnovi kojih se utvrđuje imovinsko stanje, odnosno financijski položaj poduzeća.

U svakom trenutku imovina mora biti jednaka njezinim izvorima tj. aktiva mora biti jednaka pasivi. Iz toga proizlazi temeljna računovodstvena jednakost:

AKTIVA = PASIVA

ILI

IMOVINA = VLASTITI KAPITAL + OBVEZE

Aktiva i pasiva u bilanci mogu biti izraženi kroz različite oblike imovine i njezinih izvora.

Osnovni elementi bilance (struktura bilance) su:

1. imovina (sredstva, resursi) = aktiva bilance
2. kapital (glavnica) i obveze = pasiva bilance

Treba dodati da bilanca sadrži i izvanbilančnu aktivu i izvanbilančnu pasivu. Izvanbilančna aktiva iskazuje vrijednost tuđe imovine koja se nalazi na prijevremenoj uporabi kod poduzetnika, a izvanbilančna pasiva iskazuje podrijetlo tuđe imovine koja je iskazana u izvanbilančnoj aktivi.

Prema Zakonu o računovodstvu, bilancu kao temeljno financijsko izvješće sastavljaju sve pravne osobe (trgovačka društva) bez obzira na veličinu i vrstu djelatnosti, ako su fizičke i pravne osobe koje samostalno vode gospodarsku djelatnost, plaćaju porez na dobitak koji se utvrđuje prema poslovnim knjigama koje se vode sukladno ZOR-u.

Bilanca se obavezno sastavlja pri osnivanju trgovačkog društva i na kraju obračunskog razdoblja, tj. na dan 31.12.

Mikro i mali poduzetnici sastavljaju bilancu po skraćeno shemi, a mogu je sastavljati prema potpunoj shemi ako tako odluči uprava društva.

Velika i srednje velika trgovačka društva obvezna su najmanje jednom godišnje objaviti rezultate financijskog poslovanja. U tom slučaju bilanca se, bez obzira na veličinu društva, sastavlja u skraćenom obliku, te objavljuje u dnevnom tisku, strukovnim časopisima ili nekom drugom sredstvu javnog informiranja.

Prema vremenu i potrebi sastavljanja razlikujemo: početnu bilancu, konačnu bilancu, bilancu ozdravljenja ili sanacijsku bilancu, integracijsku bilancu, bilancu spajanja, diobenu bilancu ili bilancu dezintegracije, te zbrojnu i konsolidiranu bilancu.

2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobitka i gubitka je prikaz prihoda, rashoda i financijskog rezultata u određenom vremenskom razdoblju. To vremensko razdoblje je jedna godina. Temeljna razlika između bilance i računa dobitka i gubitka sastoji se u tome što bilanca prikazuje stanje imovine i njenih izvora na određeni dan, dok račun dobitka i gubitka prikazuje aktivnost poduzeća u određenom vremenskom razdoblju sa stajališta prihoda i rashoda i njihovih razlika dobit ili gubitak.

Financijski rezultat se javlja kao razlika ostvarenih prihoda i rashoda. Ako su prihodi veći od rashoda poduzeće će ostvariti dobitak. U suprotnom slučaju, odnosno ako su rashodi veći od prihoda poduzeće će ostvariti gubitak.

PRIHODI – RASHODI = FINANCIJSKI REZULTAT

PRIHODI > RASHODI = DOBIT

RASHODI > PRIHODI = GUBITAK

Pozicije računa dobitka i gubitka su:

1. Ukupni prihodi - bruto priljev novca, potraživanja ili drugih naknada.
2. Ukupni rashodi - odbitna stavka od prihoda u računu dobiti i gubitka.
3. Dobitak ili gubitak prije oporezivanja - razlika između ukupnih prihoda i rashoda.
4. Porez na dobitak ili gubitak - umnožak porezne osnovice i stope od 20%.
5. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (neto dobit) - najvažnija je kategorija dobiti i gubitka. Dijeli se na dio za dividende i zadržani dobitak.

Prihod je povećanje ekonomskih koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjivanja obveza, što za posljedicu ima povećanje kapitala. Stoga se prihodi (bez obračunanog PDV-a) obračunavaju na temelju isporuke dobara ili izvršenih usluga, odnosno ispostavljanjem računa (fakture) kupcima, bez obzira što će naplata uslijediti naknadno. Drugim riječima za priznavanje prihoda vrijedi načelo događaja (isporuke robe ili usluga), a ne načelo blagajne (naplate).

UKUPNI PRIHODI predstavljaju zbroj prihoda iz osnovne djelatnosti, prihoda iz drugih aktivnosti i izvanrednih prihoda.

Prihodi iz osnovne djelatnosti su prihodi koji proizlaze iz tijeka redovitih aktivnosti, a to su: prodaja robe, pružanje usluga i korištenje resursa koji od strane drugih osoba poduzeću donose kamatu, dividendu.

Prihodi iz drugih aktivnosti su oni prihodi koji se nastoje ostvariti izvan osnovne djelatnosti. U prihode iz drugih aktivnosti mogu se ubrojiti prihodi od potpora države i primljenih pomoći, prihodi od zateznih kamata kod prodaje robe, usluga i proizvoda, provizije, tečajne razlike, rente i slično.

Izvanredni prihodi se rijetko pojavljuju. Primjer izvanrednog prihoda je primitak sredstava bez obveze plaćanja (npr. opreme).

Rashodi su smanjenja ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili trošenja ili stvaranja obveza što za posljedicu ima smanjivanje glavnice. Poznavanje rashoda od osobite je važnosti za poduzetnika. Brojni poduzetnici su bankrotirali ne zato što su precijenili prihode, već zato što su podcijenili rashode.

UKUPNI RASHODI predstavljaju zbroj rashoda iz osnovne djelatnosti, rashoda iz drugih aktivnosti i izvanrednih rashoda.

Struktura rashoda iz osnovne djelatnosti je različita ovisno o tome o kojoj se djelatnosti radi. S obzirom na to razlikuju se rashodi iz osnovne djelatnosti trgovine, rashodi iz osnovne djelatnosti proizvodnih poduzeća i rashodi iz uslužne djelatnosti.

Rashodi iz drugih aktivnosti obično nemaju veće značenje. Mali su u odnosu na one iz osnovne djelatnosti. Te druge aktivnosti nisu ničim posebno definirane.

Izvanredni rashodi su gubici koji proizlaze iz događaja ili transakcija koje se razlikuju od redovitih aktivnosti poduzeća i zbog toga se ne očekuje da će se pojaviti često ili redovito. U izvanredne rashode uključujemo npr. nesigurno pokriće štete od provale, štete od poplave i sl.[3]

[3] Belak V. (1995): Menadžersko računovodstvo, RRiF, Zagreb, str. 28.

Dobit prije oporezivanja ili bruto dobit – jednaka je razlici između prihoda i rashoda, a može se predočiti kao:

Dobit prije oporezivanja = ukupni prihod – rashodi obračunskog razdoblja

Porez na dobitak obračunava se relativno jednostavno, primjenom sljedećeg obrasca:

Porez na dobit = porezna osnovica x 20%

Dobitak nakon oporezivanja utvrđuje se tako što se porezna osnovica umanjuje za jedinstvenu poreznu stopu od 20%, što se može predočiti kao:

Dobit nakon oporezivanja = porezna osnovica – 20%

2.3. Izvješće o novčanom toku

Izvješće o novčanom toku sastavni je dio temeljnih financijskih izvješća koja pokazuju izvore pribavljanja kao i način upotrebe novca. Nerijetko se događa da poduzeće u računu dobiti i gubitka iskazuje uspješno poslovanje, a imaju problema s podmirivanjem tekućih obveza. Razlog se nalazi u temeljnim pretpostavkama na osnovu kojih se evidentiraju osnovni elementi računa dobiti i gubitka, a to su prihodi i rashodi. Prihodi i rashodi su obračunske kategorije i evidentiraju se prema nastanku događaja, a to znači da se evidentiraju onda kad su nastali, a ne onda kad je uslijedio stvarni primitak ili izdatak novca. Postoji vremenski nesklad između prihoda i primitaka i rashoda i izdataka te rizik transformacije jednih u druge[4].

Pod novčanim tijekom se podrazumijevaju novčani primici i izdaci, te novčani ekvivalent koji se lako i brzo mogu pretvoriti u gotovinu radi plaćanja dospjelih obveza.

U međunarodnom računovodstvenom standardu 7 (u daljnjem tekstu MRS-u) novac i novčani ekvivalenti su definirani ovako:

Novac obuhvaća novac u blagajni i potraživanja depozita. **Novčani ekvivalenti** jesu kratkotrajna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo konvertiraju u poznate svote novca i koja nisu pod značajnim utjecajem rizika od promjena vrijednosti.

Primici i izdaci u izvješću se prikazuju kao dio:

[4] Žager K., Žager L. (1999): Analiza financijskih izvješća, Masmedia, Zagreb, str. 56. - 57.

- poslovne,
- investicijske ili
- financijske aktivnosti.

Poslovne aktivnosti vezane su za tekuće poslovanje tvrtke i račune bilance koje se odnose na kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze, te amortizaciju.

Investicijske aktivnosti rezultat su investiranja i dezinvestiranja u realnu imovinu, te dugoročnog investiranja i dezinvestiranja u dugoročnu financijsku imovinu.

Financijske aktivnosti rezultat su prikupljanja novca za tekuće poslovanje i investiranje tvrtke, te servisiranje pritom preuzetih obveza.

Postavlja se pitanje čemu služi izvješće o novčanim tokovima kad se stanje novca može jednostavno vidjeti iz dnevnog izvatka i bilance na pozicijama novca i novčanih ekvivalenata?[5]

Izvještaj o novčanom toku na temelju poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti treba objaviti za svako razdoblje za koje se objavljuje račun dobiti i gubitka, a može biti sastavljeno na osnovi dviju metoda:

1. DIREKTNA (IZRAVNA) METODA
2. INDIREKTNA (NEIZRAVNA) METODA

1. Direktna metoda prikazuje (stavlja u odnos) sve primitke (priljeve) gotovine i gotovinske izdatke (odljeve) kao da pratimo priljeve i odljeve na žiro-računu, te se utvrđuju neto primici, kao razlika između primitaka i izdataka po svim poslovnim aktivnostima (poslovnim, investicijskim i financijskim). Većina korisnika sastavlja ovaj izvještaj po direktnoj metodi, jer je razumljivija, a u MRS-u 7 je upravo i predložena.

2. Izvještaj o novčanim tijekovima, po **indirektnoj metodi** razlikuje se od izvještaja po direktnoj metodi u pristupu izrade. Međutim, rezultati po jednoj i po drugoj metodi moraju biti jednaki. Podloga za primjenu ove metode je račun dobiti i gubitka, bilanca i podaci iz

[5] Belak V. (1995): op. cit., str. 100.

operativne evidencije. U izvještaju po indirektnoj metodi novčani tijekovi od operativnih aktivnosti strukturiraju se tako da izvještaj počinje od podataka "neto dobit" koju je potrebno korigirati za sve učinke transakcija nenovčane prirode, tj. potrebno je korigirati za povećanje i smanjenje amortizacije, potraživanja, zaliha i obveza. Dakle kod ove metode prihodi i rashodi poslovne aktivnosti preračunavaju se na gotovinske primitke i izdatke, s ciljem da se utvrdi neto gotovinski tijek iz poslovne aktivnosti, dok gotovinski primici i izdaci iz financijske i investicijske aktivnosti ostaju isti kao i kod direktne metode.

2.4. Izvještaj o promjeni glavnice

Izvješće o promjenama vlasničke glavnice postalo je obvezno izvješće od 1999. godine i prikazuje analizu glavnih promjena na računima vlasničkog kapitala ili neto vrijednosti u tijeku određenog razdoblja[6].

Jednu od promjena čini dobitak ili gubitak u tom razdoblju koji je prikazan u izvješću poslovanja. Međutim, i druge odluke menadžmenta mogu utjecati na promjene vlasničke glavnice. Primjerice, ako kompanija isplaćuje dividendu u novcu, smanjuje se stanje novca i vlasničke glavnice. Moguće je odlučiti da se dodatna sredstva maknu prodajom običnih dionica. Treće područje odlučivanja obuhvaća otpise ili usklađivanje vrijednosti imovine, što je povezano s prodajom imovine ili poslovnim kombinacijama. Četvrto područje odnosi se na složene operacije usklađivanja pri mijenjanju stranih valuta u poduzećima koja posluju na svjetskom tržištu. Neto promjena vlasničke glavnice može biti selektivno podijeljena na svoje sastavne dijelove, pa se na taj način ističe učinak navedenih odluka. Svrha izvješća o promjenama vlasničke glavnice je dati prikaz promjene neto vrijednosti tvrtke, odnosno bogatstva dioničara, pri čemu se u bilješkama daje uzrok rasta ili eventualnog pada glavnice.

Okvir za sastavljanje izvještaja o promjenama kapitala predstavlja MRS 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja. Navedenim standardom propisano je da izvještaj o promjenama kapitala treba predočavati sljedeće:

- neto dobit ili gubitak razdoblja;
- stavku prihoda i rashoda, dobiti ili gubitka koja se izravno priznaje u glavnicu i ukupan iznos tih stavki;

[6] Vujević I. (2003): Financijska analiza, Ekonomski fakultet Split, Split, str. 118.

- kumulativni učinak promjena računovodstvenih politika i ispravke temeljnih pogrešaka;
- kapitalne transakcije s vlasnicima i raspodjele vlasnicima;
- stanje zadržane dobiti ili gubitka na početku razdoblja i na datum bilance, kao i promjene tijekom razdoblja;
- povezanost knjigovodstvenog iznosa svake vrste kapitala, dioničke premije (od prodaje emitiranih dionica iznad nominalne vrijednosti) i svake pričuve na početku i na kraju razdoblja, prikazujući svaku promjenu odvojeno.

2.5. Bilješke uz financijska izvješća i računovodstvene politike

Bilješke dodatno pojašnjavaju vrijednost i prirodu pozicije u temeljnim financijskim izvješćima. Bilješke uz financijska izvješća trebaju dati dodatne informacije koje se ne vide u temeljnim financijskim izvještajima, a isto tako trebaju pojasniti određene pozicije u temeljnim financijskim izvještajima koje su relevantne za razumijevanje, da bi se temeljni financijski izvještaji mogli verificirati i da bi se na osnovu njih mogle donositi optimalne poslovne odluke.

Bilješke uz financijska izvješća nisu unificirane nego je ostavljena sloboda glede njihova sadržaja i izgleda bilježaka. Sastavljaju se s ciljem objašnjenja računovodstvenih informacija u:

- bilanci,
- računu dobitka i gubitka,
- izvješću o novčanim tokovima,
- ostalim financijsko-računovodstvenim izvješćima,

tako da se detaljno prikažu primijenjene računovodstvene politike i odstupanja od njih.

Obveza sastavljanja bilježaka propisana je ZOR-om za sve poduzetnike: mikro, male, srednje velike i velike. U bilješkama se obvezatno moraju objaviti:

- primjenjivanje računovodstvene politike,

- promjene u računovodstvenim politikama i razlozi promjena, posebice onih koje imaju znatan učinak u tekućem bilančnom razdoblju ili koje mogu imati značajan učinak na buduće razdoblje kao i na protekla razdoblja,
- učinak promjene, ako je bitan, treba i kvantificirati.

Bilješke sastavljaju računovodstveni djelatnici ili osobe koje je ovlastio menadžment poduzetnika. Da bi se ostvario glavni cilj bilježaka računovodstveni djelatnici odnosno osobe ovlaštene za to moraju voditi računa o sljedećem:

- bilješke moraju biti razumljive i za one korisnike koji nisu „računovodstveno pismeni",
- obrazloženje se daje samo za one pozicije koje su prikazane u temeljnim financijskim izvješćima,
- u bilješkama treba prikazivati ono što je bitno za poslovno odlučivanje, a izbjegavati njihovu glomaznost i nepreglednost.

Dvije su osnovne grupe bilješki:

- bilješke koje objašnjavaju računovodstvene politike koje su primijenjene u izradi izvješća i
- ostale podatke koji su važni za razumijevanje izvješća.

Računovodstvene politike su posebna načela, osnove dogovori i praksa koje je usvojilo poduzeće u sastavljanju financijskih izvještaja. Računovodstvene politike se obavljaju da bi korisnici financijskih izvještaja što bolje razumjeli načela, metode, postupke pravila na osnovu kojih su prikazane informacije u financijskim izvještajima.

3. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I NJIHOVA OBJAVA U BILJEŠKAMA

3.1. Pojam i značenje računovodstvenih politika i procjena

Riječ politika dolazi od starogrčke riječi "polis" koja označava grad, državu, a definira se kao "djelatnost pojedinaca, stranaka i vlasti u svezi s državom i državnom upravom; smjer i metode rada države, stranke, ustanove ili pojedinaca u ekonomiji". Dakle, politika uključuje nekakvo vođenje, upravljanje, u ovom smislu poduzećem[7].

Računovodstvene politike predstavljaju važan element financijskog izvještavanja, jer objavljene računovodstvene informacije o imovini, obvezama, glavnici, prihodima, rashodima, dobitcima i gubitcima ovise izravno o njihovom izboru.

Računovodstvene politike su sastavni dio poslovne politike poduzeća. Svaka politika ima ciljeve, te načine i sredstva za ostvarivanje tih ciljeva. Ciljevi računovodstvene politike su u funkciji ostvarenja ciljeva poslovne politike poduzeća.

Prilikom sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja, poslovni subjekt mora usvojiti računovodstvene politike koje se tretiraju kao skup zasebnih načela, osnova, dogovora i prakse. Menadžment subjekta snosi odgovornost za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja. Svaki će subjekt (menadžment) odabrati i provoditi one računovodstvene politike koje će na najbolji mogući način – fer prikazati njihov financijski položaj, uspješnost poslovanja i novčane tokove[8]. Radi promjene standarda ili dobrovoljno, subjekt ponekad mijenja računovodstvene politike narušavajući pri tome načelo usporedivosti načelo primjene istih politika kroz vrijeme u izvještajnom subjektu. Kako bi korisnici financijskih izvještaja mogli uspoređivati financijske izvještaje u duljem razdoblju, te uvidjeti financijski položaj, uspješnost poslovanja i novčane tokove, MRS 8 zahtjeva konzistentnost računovodstvenih politika. Korisnici financijskih izvještaja trebaju biti upoznati s računovodstvenim politikama i procjenama radi kvalitetnijeg razumijevanja financijske pozicije, financijskih rezultata i novčanih tokova. MRS 1 (t. 112) zahtijeva da se u bilješkama prezentiraju informacije o

[7] Ramljak B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, str. 104.
[8] Ramljak B. (2011): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno-financijske informacije, br. 9, str. 3.

osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja i određenim-važnim računovodstvenim politikama[9]. Svaki subjekt, prema MRS-u (t. 117-118), dužan je u sažetku važnih računovodstvenih politika objaviti osnove mjerenja korištene u sastavljanju financijskih izvještaja i druge primijenjene računovodstvene politike koje su važne za razumijevanje financijskih izvještaja.

Računovodstvene politike uključuju sljedeće segmente:[10]

1. u skladu su s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima,
2. donose se radi sastavljanja financijskih izvještaja,
3. uključuju izbor između različitih alternativa, i
4. odgovornost za donesene računovodstvene politike snosi menadžment poduzeća.

Važnu ulogu u procesu financijskog izvještavanja, uz računovodstvene politike imaju i računovodstvene procjene koje se kontinuirano preispituju i zasnivaju na relevantnim informacijama, iskustvu, očekivanjima budućih događaja, te brojnim drugim čimbenicima. Sukladno MRS-u 1 (t. 125-133) subjekt je dužan u sažetku važnih računovodstvenih politika objaviti informacije o pretpostavkama koje se odnose na buduća razdoblja, te drugim glavnim izvorima neizvjesnosti na kraju izvještajnog razdoblja koje nose značajan rizik usklađivanja knjigovodstvenih iznosa imovine i obveza u idućoj financijskoj godini[11].

3.2. Računovodstveni standardi kao ključna determinanta pri izboru i primjeni računovodstvenih politika

Računovodstvena politika je dio poslovne politike. Njome se svjesno utječe na oblikovanje pozicija financijskih izvještaja. Sloboda izbora računovodstvene politike dana je računovodstvenim standardima.

Računovodstveni standardi predstavljaju razradu računovodstvenih načela u pogledu metoda obuhvaćanja i obrade računovodstvenih podataka, formiranja računovodstvenih informacija, prezentiranja i čuvanja računovodstvenih podataka i informacija.

[9] Pervan I.(2015): Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, Računovodstvo, revizija, financije i porezi u praksi, ABC tisak d.o.o., Split, str. 37.
[10] Ramljak B. (1999): op. cit., str. 105.
[11] Ibidem., str. 39.

Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja mogu se primijeniti izravno i predstavljaju glavni izvor računovodstvene regulative u nekoj zemlji. Na osnovu njih se mogu donositi nacionalni standardi. Upravo ti standardi rezultiraju dogovorom i primjenom najnovijih postupaka u računovodstvenoj obradi podataka i kriterija za priznavanje pojedinih pozicija u sustavu financijskih izvještaja. O tome koji su računovodstveni postupci i kriteriji priznavanja pozicija primijenjeni, ovisi u izvještajima iskazana vrijednost imovine, obveza kapitala, prihoda, rashoda i financijskog rezultata.

3.2.1. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja i međunarodni računovodstveni standardi

U Republici Hrvatskoj se Međunarodni standardi financijskog izvještavanja primjenjuju za velike poduzetnike i ostale subjekte od javnog interesa čijim se vrijednosnim papirima trguje na uređenim tržištima. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja, te Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, koji su uređeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije – Uredba (EZ) br. 1606/2002.

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja uključuju 8 MSFI. Problem u svijetu, tj. u Europskoj uniji, odnosi se na primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na mala i srednje velika poduzeća. Dvojba je trebaju li načela i pravila za sastavljanje financijskih izvještaja biti ista za mala, srednje velika i velika poduzeća.

Međunarodni računovodstveni standardi daju okvire za obradu svake pojedinačne stavke u temeljnim financijskim izvještajima, te način njihova prezentiranja. MRS-ovi objavljuju sve računovodstvene politike koje su usvojene pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja.

Pojam "financijski izvještaji" obuhvaća bilancu, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom toku, izvješće o promjenama glavnice, te bilješke uz financijska izvješća. Međunarodni računovodstveni standardi odnose se na financijske izvještaje bilo kojeg komercijalnog, proizvodnog i drugog poduzeća. Menadžment takvog poduzeća može sastavljati financijske izvještaje koje najbolje odgovaraju internim potrebama upravljanja. Financijski izvještaji trebaju biti u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima kada se financijski

izvještaji izdaju za druge korisnike kao što su dioničari, vjerovnici, zaposleni i širu javnost. Financijski izvještaji se na raspolaganje stavljaju najčešće godišnje, te podliježu izvještaju revizora.

U Hrvatskoj Međunarodni računovodstveni standardi imaju snagu nacionalnih računovodstvenih standarda, a uključuju 41 MRS. Obveza primjene MRS-ova definirana je Zakonom o računovodstvu i u primjeni je od 01.01.1993. Istim Zakonom imenovan je i Hrvatski odbor za računovodstvo i računovodstvene standarde (HORRS), koji je ovlašten pratiti, usklađivati i objašnjavati primjenu MRS-ova. Prijevodi MRS-ova objavljuju se u Narodnim novinama. Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške uređuje MRS 8.

3.2.2. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila koja primjenjuje računovodstvena struka, a koristi se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. U Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja naznačene su temeljne koncepcije na kojima počiva sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja. Svrha ovih standarda je:[12]

- propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja;
- pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja;
- pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima.

Financijski izvještaji temeljeni na Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja trebaju pružati informacije o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima poduzetnika koje koriste prvenstveno vanjski korisnici u donošenju ekonomskih odluka. Također, pružaju informaciju o imovini, obvezama, kapitalu, prihodima, rashodima, dobiti i gubitku, promjenama u kapitalu i novčanom toku.

[12] Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine,Zagreb, br.78/15

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja uključuju 17 HSFI, a HSFI 3 uređuje računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške. Primjenjuju ih mikro, mali i srednji poduzetnici.

3.3. Računovodstvene politike kao dio ukupne poslovne politike i područja primjene

Izabranim računovodstvenim postupkom, odnosno odabranom računovodstvenom politikom se može svjesno utjecati na vrijednost pozicija financijskih izvještaja, a samim time i na njihovu kvalitetu, prilikom razmatranja financijskog položaja i uspješnosti poslovanja svakako treba voditi računa i o kvalitativnim svojstvima financijskih izvještaja.

Područja primjene računovodstvenih politika potrebno je promatrati u kontekstu njihove uloge i mjesta u cjelokupnom računovodstvenim procesu. Područja primjene računovodstvenih politika treba tražiti na području cjelokupnog računovodstvenog procesiranja podataka, a mogu biti posebno vezana samo za određene kategorije, odnosno pozicije financijskih izvještaja ili općenito za određeno ekonomsko područje promatranja. Područja primjene zavise od osnovnih obilježja gospodarskog sustava, iz čijih se postavki definira i obračunski sustav neke zemlje. Obračunski sustav iz kojeg izranja računovodstvena regulativa može biti dominantno određen zakonima ili pak računovodstvenim standardima.

Prijašnji MRS 1 – Objavljivanje računovodstvenih politika detaljno je obrađivao područje računovodstvenih politika, međutim, promijenjeni MRS 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja o tome ne govori posebno. S obzirom da ne postoji zaseban MRS koji bi regulirao ovu problematiku, **menadžment koristi svoje prosudbe u razvijanju računovodstvenih politika,** koje pružaju najkorisnije informacije korisnicima financijskih izvještaja. U tom smislu se kao najznačajnija područja računovodstvenih politika smatraju sljedeća: **priznavanje prihoda, poslovna spajanja, načela konsolidacije, zajednički poduhvati, amortizacija materijalne i nematerijalne imovine, kapitalizacija troškova zaduživanja i drugih izdataka, ugovori o izgradnji, ulaganja u nekretnine, financijski instrumenti, najmovi, troškovi istraživanja i razvoja, zalihe, porezi, rezerviranja, određivanje novca i novčanih ekvivalenata, određivanje poslovnih zemljopisnih segmenata i sl.**[13]

[13] Ramljak B. (2011): op. cit., str. 6. – 7.

Nedosljednost u primjeni računovodstvenih politika se dozvoljava samo u izuzetnim slučajevima. Eventualne promjene u računovodstvenim politikama mogu nastati:[14]

- izmjenom zakonskih propisa,
- izmjenom nacionalnih ili međunarodnih računovodstvenih standarda, ili
- ako bi promjena računovodstvenih politika značajnije djelovala na poboljšanje kvalitete financijskih izvještaja.

3.4. Promjene računovodstvenih politika i procjena

Računovodstvene politike će poduzetnik mijenjati samo ako je promjena zahtijevana Hrvatskim standardom financijskog izvještavanja ili ako će promjena rezultirati financijskim izvještajima koji pružaju pouzdanije i važnije informacije o financijskom položaju, uspjehu i novčanim tokovima poduzetnika.

Promjene računovodstvenih politika označavaju promjene načela i metoda mjerenja koje se odnose na istu poziciju, odnosno na istu transakciju[15].

Temeljno načelo financijskog izvještavanja u primjeni računovodstvenih politika je dosljednost. Promjena računovodstvenih politika dopušta se samo ako:[16]

- Promjenu zahtijeva računovodstveni standard ili njegovo tumačenje, ili
- Promjena rezultira vjernijim i značajnijim informacijama o rezultatima transakcija.

Promjena se iskazuje u skladu s Hrvatskim standardom financijskog izvještavanja kada je promjena računovodstvenih politika rezultat početne (prve) primjene nekog Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja. Poduzetnik promjenu računovodstvene politike treba primijeniti retroaktivno kada se računovodstvene politike mijenjanju dobrovoljno ili kada je promjena računovodstvenih politika rezultat početne (prve) primjene nekog Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja koji ne sadrži prijelazne odredbe primjenjive na tu

[14] Ibidem, str. 7.
[15] Pervan I. (2015): op. cit., str. 39.
[16] Mrša J.(2012): Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i pogreške, Računovodstvo i financije, br. 4, str. 8.

promjenu i kada je izvedivo odrediti učinke promjene računovodstvene politike određenog razdoblja ili kumulativne učinke promjene.

Poduzetnik će retroaktivnom primjenom promijenjene računovodstvene politike uskladiti, ako je to izvedivo, svaku komponentu kapitala, na koju to ima učinak, početno stanje za najranije prikazano razdoblje i druge usporedne iznose objavljene za svako prezentirano razdoblje, kao da se nova računovodstvena politika oduvijek primjenjivala. U slučaju kada nije moguće izvesti određene učinke, ili kumulativne učinke, mijenjanja računovodstvene politike u prethodnim razdobljima, poduzetnik će primijeniti novu računovodstvenu politiku na knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza sa stanjem na početku najranijeg razdoblja za koje je izvediva retroaktivna primjena, što može biti i tekuće razdoblje. Poduzetnik će provesti odgovarajuća usklađenja na svakoj komponenti kapitala na koju se usklađenje odnosi. Na svakoj stavci zadržane dobiti se obično provodi usklađivanje.

Kao primjeri promjena računovodstvenih politika mogu se navesti:[17]

- Prelazak s metode prosječne ponderirane cijene na metodu FIFO (zalihe; MRS 2)
- Prelazak s metode linearne amortizacije na funkcionalnu metodu amortizacije (dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina; MRS 38 I MRS 40)
- Prelazak s modela troška na model fer vrijednosti (ulaganja u nekretnine; MRS 40), itd.

Promjena računovodstvenih politika nisu:[18]

a) primjena neke računovodstvene politike za transakcije, druge događaje ili uvjete koje su u biti različite od prije nastalih, i
b) primjena nove računovodstvene politike za transakcije, druge događaje ili uvjete koje se prije nisu desile ili su bile beznačajne.

Kada se radi o dobrovoljnoj promjeni računovodstvene politike, poduzetnik će u razdoblju promjene objaviti[19]:

[17] Pervan I. (2015): op. cit., str. 39.
[18] Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine, Zagreb, br. 86/15
[19] Ibidem

a) vrstu promjene računovodstvene politike i razloge zbog kojih primjena nove računovodstvene politike pruža pouzdane i važnije informacije,
b) za tekuće razdoblje i svako prezentirano ranije razdoblje, u mjeri u kojoj je izvedivo, iznos usklađivanja za svaku stavku financijskog izvještaja na koju ima učinak,
c) iznos usklađivanja koji se odnosi na razdoblja prije prezentiranih, u mjeri u kojoj je to izvedivo, i
d) ako je neizvediva retroaktivna primjena, okolnosti koje su stvorile takve uvjete, te opis kako i od kada su bile primijenjene promjene računovodstvene politike.

U financijskim izvještajima kasnijih razdoblja ne treba ponavljati ova objavljivanja.

Procjenjivanje je neizbježan i vrlo čest postupak u računovodstvu koji ne narušava pouzdanost financijskog izvještavanja. Primjeri koje navodi MRS 8, u kojima su procjene neophodne su sljedeći:[20]

- otpis nenaplativih potraživanja,
- nekurentne zalihe,
- fer vrijednost financijske imovine i financijskih obveza,
- vijek trajanja ili očekivana količina koristi koje se mogu crpiti u budućnosti, istrošive dugotrajne imovine,
- obveze u garantnom roku.

Prema HSFI 3, poduzetnik treba objaviti vrstu i iznos promjene računovodstvene procjene, koja ima učinak na tekuće razdoblje ili za koju se očekuje da će imati učinak na buduća razdoblja. Velik broj stavaka u financijskim izvještajima, kao rezultat nesigurnosti, nije moguće točno mjeriti (npr. sumnjiva i sporna potraživanja, zastarjele zalihe, fer vrijednost financijske imovine ili obveza, vijek upotrebe imovine, obveze temeljem jamstva), već se mogu samo procijeniti. To bi značilo da je korištenje razumnih procjena bitan dio sastavljanja financijskih izvještaja i ne umanjuje njihovu pouzdanost. Promjena procjene po svojoj prirodi se ne odnosi na prethodna razdoblja i nije ispravljanje pogrešaka.

Promjena računovodstvene procjene nije promjena primijenjene osnovice mjerenja, ona predstavlja promjenu računovodstvene politike. Promjena se smatra promjenom

[20] Mrša J.(2012): op.cit., str. 9.

računovodstvene procjene ukoliko je teško razlikovati promjenu računovodstvene politike od promjene računovodstvene procjene.

Prema HSFI 3, učinak promjene računovodstvene procjene priznat će se uključivanjem u dobit ili gubitak u:

a) razdoblju promjene, ako promjena utječe samo na to razdoblje, ili
b) razdoblju promjene i budućim razdobljima, ako promjena utječe na oba razdoblja.

Na dobit ili gubitak tekućeg razdoblja, ili na dobit i gubitak tekućeg i budućih razdoblja može utjecati promjena računovodstvene procjene.

Promjena procijenjenog vijeka upotrebe ili očekivanog trošenja budućih ekonomskih koristi utjelovljenih u imovini koja se amortizira utječe na rashod amortizacije u tekućem razdoblju i u svakom budućem razdoblju tijekom preostalog vijeka upotrebe te imovine. U oba se slučaja učinak promjene, koja se odnosi na tekuće razdoblje, priznaje kao prihod ili rashod tekućeg razdoblja. Učinak na buduća razdoblja, ako postoji, priznaje se kao prihod ili rashod u tim budućim razdobljima.

Promjenom uvjeta u okruženju, koji mogu utjecati na procijenjenu vrijednost i rezultirati novim informacijama, treba revidirati procijenjenu vrijednost. Promjene računovodstvenih procjena su usklađivanja knjigovodstvene vrijednosti neke imovine ili obveze, ili iznosa trošenja neke imovine tijekom vremena.

Kao primjeri promjena računovodstvenih procjena mogu se navesti:[21]

- otpis potraživanja od kupca radi informacije o otvaranju stečaja,
- skraćenje ili produženje vijeka trajanja dugotrajne imovine koja se amortizira,
- promjena procjena novčanih tokova, stope rasta ili troška kapitala kod primjene testa na umanjenje prema MRS-u 36,
- promjena procjena vjerojatnosti gubitka spora kod rezerviranja/potencijalnih obveza, itd.

[21] Pervan I. (2015): op. cit., str. 39.

3.5. Ispravak pogrešaka i nemogućnost retroaktivne korekcije

Pogreške mogu nastati u postupku priznavanja, mjerenja, prezentiranja ili objave elemenata financijskih izvještaja[22]. Ako financijski izvještaju sadrže značajne ili namjerno učinjene beznačajne pogreške kako bi se postiglo prezentiranje određenog financijskog položaja, financijske uspješnosti ili novčanih tokova poslovnog subjekta, onda oni nisu u skladu s MSFI-ima. Prije nego što se financijski izvještaji odobre za izdavanje ispravljaju se moguće pogreške otkrivene u tekućem razdoblju. Ponekad se značajne pogreške ne otkrivaju prije kasnijeg razdoblja, onda se te pogreške prethodnog razdoblja ispravljaju u usporednim informacijama prezentiranim u financijskih izvještajima za ta kasnija razdoblja.

Subjekt treba ispraviti značajnu pogrešku prethodnog razdoblja retroaktivno u prvom setu financijskih izvještaja odobrenih za izdavanje nakon njezinog otkrivanja:[23]

- prepravljanjem usporednih iznosa za prezentirano prethodno(a) razdoblje u kojem je pogreška nastala; ili
- ako je pogreška nastala prije najranije prezentiranog razdoblja, prepravljanjem početnog stanja imovine, obveza i kapitala za najranije prezentirano razdoblje.

Retroaktivnim prepravljanjem treba ispraviti pogrešku prethodnog razdoblja, osim u razmjeru u kojem je neizvedivo odrediti ili učinak za određeno razdoblje ili kumulativni učinak pogreške. Subjekt treba prepraviti usporedne informacije kada je neizvedivo odrediti kumulativni učinak pogreške,počevši od najranijeg datuma od kojeg je to izvedivo. Buduća primjena određuje se standardom kao primjena nove računovodstvene politike na transakcije, ostale događaje i stanja koja su se dogodila nakon razdoblja u kojem je politika promijenjena[24]. To znači da se neće razmatrati udio u kumulativnoj svoti korekcije imovine, dugova i glavnice koji je ranije nastao. Iz dobiti ili gubitka razdoblje u kojem je otkrivena, isključuje se pogreška prethodnog razdoblja. Sve dok je to izvedivo, prepravlja se unazad svaka informacija prezentirana za ranija razdoblja, uključujući sažete povijesne financijske podatke.

[22] Mrša J. (2012): op. cit., str. 10
[23] Narodne novine (2009): MRS 8, Narodne novine, Zagreb, br. 136/09, točka 42
[24] Mrša J. (2012): op. cit., str. 11.

Ispravljanje grešaka razlikuje se od promjena računovodstvenih procjena. Računovodstvene procjene su, po svojoj prirodi, aproksimacije koje može biti potrebno promijeniti čim dodatne informacije postanu poznate. Na primjer, dobit ili gubitak koji je priznat nakon ishoda nepredviđenog događaja ne predstavlja ispravak pogreške[25].

3.6. Objavljivanje računovodstvenih politika

3.6.1. Objave računovodstvenih politika u bilješkama

Objavljivanje računovodstvenih politika proizlazi iz osnovnih postavki koji se postavljaju pred kvalitetu računovodstvenih informacija. Naime, da bi računovodstvene informacije bile razumljive potrebno je raspolagati svim relativnim činjenicama, a one nisu uvijek direktno vidljive iz financijskih izvještaja. Financijski izvještaji prikazuju sintetizirane podatke o ekonomskim kategorijama ili drugim riječima, oni sadrže naziv neke pozicije i njezin iznos. Iz tih se izvještaja ne vidi kako se do tog iznosa došlo, te koji je računovodstveni postupak primijenjen. Stoga je svaku važniju poziciju potrebno detaljnije objasniti u dodatnim izvještajima, tzv. bilješkama. Struktura, odnosno formalni izgled bilješki nije propisan, dok njihov sadržaj zavisi od specifičnosti poslovanja poduzeća kao i specifičnosti regulative koja se primjenjuje.

Prema MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, kada početna primjena Standarda ili Tumačenja ima učinak na tekuće razdoblje ili je imala učinak na bilo koje prethodno razdoblje, osim ako je neizvedivo odrediti iznos usklađivanja, ili može imati učinak u budućim razdobljima, subjekt će objaviti:

a) naziv Standarda ili Tumačenja;
b) kada je primjenjivo, da je promjena računovodstvene politike obavljena u skladu s prijelaznim odredbama navedenog Standarda ili Tumačenja;
c) vrstu promjene računovodstvene politike;
d) opis prijelaznih odredbi, ako je primjenjivo;
e) prijelazne odredbe koje mogu imati učinak u budućim razdobljima, ako je primjenjivo;

[25] Narodne novine (2009): MRS 8, Narodne novine, Zagreb, br. 136/09, točka 48

f) za tekuće razdoblje i svako prezentirano prethodno razdoblje, u mjeri u kojoj je izvedivo, iznos usklađivanja za:
   - svaku stavku financijskog izvještaja na koju ima učinak; i
   - ako je MRS 33 Zarade po dionici primjenjiv na subjekt, osnovne i razrijeđene zarade po dionici;
g) iznos usklađivanja koji se odnosi na razdoblja prije prezentiranih, u mjeri u kojoj je to izvedivo; i
h) ako je neizvediva retroaktivna primjena za određeno prethodno razdoblje, ili za razdoblja prije onih koji su prezentirani, okolnosti koje su stvorile takve uvjete, te opis kako i od kada su primijenjene promjene računovodstvene politike.

U slučaju kada subjekt nije primijenio novi Standard ili Tumačenje koji je izdan, ali još nije stupio na snagu, subjekt objavljuje tu činjenicu i poznate ili razumno procjenjive informacije važne za određivanje mogućeg učinka primjene novog Standarda ili Tumačenja na financijske izvještaje subjekta u razdoblju početne primjene. U financijskim izvještajima kasnijih razdoblja se ova objavljivanja ne trebaju ponavljati.

Računovodstvene politike se uobičajeno objavljuju u formi bilješki, pri čemu najčešće prva bilješka obrađuje primijenjene značajne računovodstvene politike. Pored toga, prikaz primijenjenih računovodstvenih politika može slijediti i redoslijed pozicija u financijskim izvještajima (bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o novčanom toku). Na menadžmentu poduzeća je odabrati onu formu koja će doprinijeti zahtijevanoj kvaliteti financijskih izvještaja.

Kako se bilješke uz financijska izvješća izrađuju za svaku poslovnu godinu, objavljuju se samo one politike koje su upotrijebljene pri sastavljanju financijskih izvješća za tu godinu[26]. Osim toga u bilješkama se objavljuju i informacije koje nisu sadržane u financijskim izvješćima, kao i dodatni podaci koji su nužni za fer prikazivanje. Također, bilješke treba sastaviti na sustavan način i, ako je moguće, povezati stavke bilance, računa dobiti i gubitka, odnosno izvješća o promjeni glavnice i izvješća o novčanom toku.

Bez računovodstvenih politika računovođa ne smije sastavljati financijska izvješća, jer nedostaje važna podloga za priznavanje pojedinih pozicija, imovine, obveza, kapitala, prihoda

[26] Habek M. (2002): Računovodstvene politike poduzetnika, Računovodstvo, revizija i financije, br. 12, str. 18.

i rashoda. Donošenje računovodstvenih politika nije ovisno o veličini trgovačkog društva, već o vrsti pozicija koje su zastupljene u sastavu financijskih izvješća. Sastavljači računovodstvenih politika moraju voditi brigu o tome da njihova interpretacija poslovnih događaja i transakcija mora biti neutralna, nepristrana, da osigura pravodobnost, usporedivost i potpunost uređenih informacija. Računovođa ne donosi računovodstvene politike, ali ih primjenjuje i svojim postupcima može utjecati na financijski rezultat, odnosno na financijski položaj i uspješnost poslovanja.

Etička obveza računovođe je da inicira donošenje računovodstvenih politika i njihove izmjene, ako nastupe okolnosti u poslovanju, odnosno zakonodavstvu koje to traže[27]

3.6.2. Objave u bilješkama za obveznike Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja

Poduzetnik treba objaviti u bilješkama:[28]

1. naziv, adresu poduzetnika, pravni oblik poduzetnika, državu osnivanja (ako nije objavljeno drugdje),
2. opis vrste poslovanja poduzetnika i glavne aktivnosti,
3. informaciju o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja,
4. sažetak značajnih računovodstvenih politika,
5. informacije prema zahtjevima Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja koje nisu predočene u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o promjeni kapitala i izvještaju o novčanom toku,
6. broj i nominalnu vrijednost, ili ako ona nije dostupna knjigovodstvenu vrijednost dionica,
7. ako postoji više klasa dionica, broj i nominalna vrijednost ili ako ona nije dostupna, knjigovodstvenu vrijednost dionica svake klase dionica,
8. postojanje svih potvrda o sudjelujućim interesima, konvertibilnim zadužnicama ili sličnim vrijednosnim papirima, zajedno s podacima o njihovom broju i pravima koja se po njima priznaju,
9. iznos predujmova i kredita odobrenih članovima administrativnih, upravnih i nadzornih tijela poduzetnika, zajedno s podacima o kamatama, stopama, glavnim

[27] Habek M. (2002.): op. cit., str. 18.
[28] Narodne novine (2015): HSFI 1, Narodne novine, Zagreb, br. 78/15, točka 38

uvjetima i otplaćenim iznosima, te obvezama preuzetim u njihovo ime po osnovi bilo kakvih garancija prikazan u ukupnom iznosu za svaku kategoriju,

10. iznos dividendi,
11. osnovu mjerenja i procjene stavaka financijskih izvještaja,
12. iznos kumulativnih povlaštenih dividendi koji nije priznat,
13. iznos obveza poduzetnika koji dospijevaju na plaćanje nakon više od pet godina, kao i ukupna zaduženja poduzetnika pokrivena vrijednosnim jamstvima poduzetnika zajedno s vrstom i oblikom jamstva. Ova informacija se obvezno objavljuje odvojeno za svaku stavku obveza,
14. pregled nedovršenih sudskih sporova,
15. za stavke uključene u financijski izvještaj koje jesu ili su izvorno bile izražene u stranoj valuti poduzetnik objavljuje temelj konverzije u izvještajnoj valuti,
16. iznos naknade članovima administrativnih upravnih i nadzornih tijela,
17. informacije o ključnim pretpostavkama u vezi s budućnošću poslovanja te procjenu neizvjesnosti na datum bilance koje stvaraju veliki rizik,
18. sve ono što je zahtijevano ostalim primijenjenim Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja.

U vrlo rijetkim slučajevima, kada menadžment zaključi da bi sukladnost sa zahtjevom nekog Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja bila proturječna cilju financijskih izvještaja, poduzetnik će odstupiti od tog zahtjeva, te objaviti:[29]

a) da je menadžment zaključio kako financijski izvještaji fer prezentiraju financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzetnika;
b) da se postupilo u skladu s primjenjivanim standardima, osim što se odstupilo od određenog zahtjeva kako bi se postiglo fer prezentiranje;
c) naziv standarda od kojega je poslovni poduzetnik odstupio, prirodu odstupanja, uključujući postupak kojeg bi zahtijevao standard, razlog zašto bi taj postupak bio tako obmanjujući u danim okolnostima; i
d) za svako prezentirano razdoblje, financijski učinak odstupanja na svaku stavku financijskih izvještaja koja bi se objavila da se izvještavalo u skladu sa zahtjevom.

[29] Narodne novine (2015): HSFI 3, Narodne novine, Zagreb, br. 78/15, točka 15

Menadžment poduzetnika, pri izboru računovodstvenih politika, treba poštovati Hrvatske standarde financijskog izvještavanja koji su primjenjivi na tu transakciju. Računovodstvene politike na tu transakciju ili stavku bit će određene primjenom Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja. Neodgovarajuća računovodstvena politika ne ispravlja se objavljivanjem korištenih računovodstvenih politika, bilješkama ili materijalima koja nude objašnjenja.

Poduzetnik treba objaviti u bilješkama računovodstvene politike primijenjene pri sastavljanju financijskih izvještaja, i važne za njihovo razumijevanje.

Prema HSFI 3, u određivanju treba li se određena računovodstvena politika objaviti, menadžment razmatra hoće li takvo objavljivanje pomoći korisnicima u razumijevanju načina na koji su transakcije i poslovni događaji utjecali na izvještenu financijsku uspješnost i financijski položaj. Naročito je korisno objavljivanje određene računovodstvene politike kada su one izabrane između alternativa dopuštenih u Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja. U slučaju ako prikazani iznosi za tekuće i prethodno razdoblje nisu značajni, računovodstvene politika može biti važna.

4. PREGLED PETOGODIŠNJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA U PODUZEĆU FIBIS D.O.O.

4.1. Općenito o poduzeću Fibis d.o.o.

Fibis d.o.o. za trgovinu i usluge sa sjedištem u Zagrebu osnovan je 1991. godine s temeljnim kapitalom u iznosu od 8 451 800 kuna, uplaćenim u cijelosti i upisanim kod Trgovačkog suda u Zagrebu. Osnovna djelatnost mu je trgovina, ugostiteljstvo i turizam, a obavlja sljedeće registrirane djelatnosti: kupnja i prodaja robe; obavljanje posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu; građenje, projektiranje i nadzor nad građenjem i ostale djelatnosti prema rješenju o registraciji. Fibis d.o.o. spada u srednje veliko poduzeće, jer u prosjeku zapošljava 60 zaposlenika, ostvaruje ukupan prihod od 523.168.185 kn i ima ukupnu aktivu od 100.000.000 kn.

U suradnji s Vipnetom, Fibis d.o.o. širi svoju djelatnost i na područje mobilne komunikacije. Danas je jedan od vodećih ovlaštenih partnera i distributer e-bonova.

Fibis sa svojim partnerima u distribuciji pokriva cijelo područje Republike Hrvatske s otocima. Iz svojih skladišta za prihvat i daljnju distribuciju robe u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Zadru, Dubrovniku, Bjelovaru, Varaždinu, Sisku i Karlovcu, s 40 dostavnih vozila, dnevno obilaze 900 prodajnih mjesta.

Fibis je 2010. postao distributer za Japan Tobacco International (JTI), treću najveću tvrtku za proizvodnju i prodaju cigareta u svijetu. JTI proizvodi i distribuira međunarodno poznate brandove cigareta od kojih se tri nalaze među pet najprodavanijih u svijetu.

Fibis je vlasnički povezan i s tvrtkama Fibis plus d.o.o. i Marina Hramina d.o.o.

Poduzeće analizom računa dobiti i gubitka kroz razdoblje od pet godina, od 2010. do 2014. godine ostvaruje dobit. Ta dobit u 2014. godini iznosila je 970.197 kn.

4.2. Osnove za sastavljanje financijskih izvješća

Financijska izvješća su sastavljena u skladu s hrvatskim Zakonom o računovodstvu i Hrvatskim standardima financijskog izvješćivanja. Financijski izvještaji sastavljeni prema hrvatskim propisima odražavaju primjenu cjelokupnih detaljnih propisa koji se odnose na primjenu računovodstvenih načela.

4.3. Osnovne računovodstvene politike koje su primjenjivane prilikom sastavljanja financijskih izvješća

4.3.1. Politika iskazivana prihoda

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomskih koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza, kada ti priljevi imaju za posljedicu povećanje kapitala, osim povećanja kapitala koje se odnosi na unose od strane sudionika u

kapitalu. Prihodi se priznaju u skladu s odredbama *Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja 15 – Prihodi.*

Prihodi se priznaju danom isporuke roba i/ili usluga, te izdavanjem računa.

Prihodi s naslova kamata priznaju se razmjerno vremenu, vrijednosti glavnice i ugovorenoj stopi, koji su u skladu s prethodno potpisanim ugovorima.

Ovakva politika iskazivanja prihoda u Fibis d.o.o. ostaje nepromijenjena u razdoblju od 2010. godine do 2014.godine.

Tablica 1: Prihodi iskazani u računu dobiti i gubitka

	u kunama				
Opis	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.
Poslovni prihodi	249.210.615	350.624.537	398.194.749	436.212.572	523.123.401
Financijski prihodi	199.254	48.734	39.881	41.690	44.784
Izvanredni prihodi	0	0	0	0	0
Ukupni prihodi	249.409.869	350.673.271	398.234.630	436.254.262	523.168.185

Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 1. prikazani su prihodi iskazani u računu dobiti i gubitka za razdoblje od 2010. do 2014. godine. Iskazani prihodi u računu dobiti i gubitka za razdoblje od 2010. godine do 2014. godine odnose se na poslovne, financijske i izvanredne prihode.

Kako je vidljivo iz tablice 1. prihodi su se u razdoblju od pet godina povećavali iz godine u godinu, u 2010. godini ukupni prihodi iznosili su 249.409.869 kn, a u 2014. godini iznosili su 523.168.185 kn. Ukupni prihodi su se u razdoblju od 2010. do 2014. godine povećali za 52 %.

4.3.2. Politika iskazivanja rashoda

Rashodi se evidentiraju u skladu s odredbama *Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja 16 – Rashodi.* Rashodi predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili stvaranja obveza što za posljedicu ima smanjenje kapitala, osim onog u svezi s raspodjelom sudionicima u kapitalu.

Kao poslovni rashodi iskazuju se svi rashodi koji su nastali u izravnoj vezi sa fakturiranim prihodom, a to su materijalni troškovi (troškovi materijala,prodane robe i vanjske usluge), troškovi osoblja, amortizacija, vrijednosno usklađenje imovine, ostali troškovi kao i ostali poslovni rashodi. Rashod se priznaje u obračunskom razdoblju kada je nastao i kada se ne očekuju buduće ekonomske koristi, a nema se uvjeta da se prizna kao imovinska pozicija u bilanci.

Kao financijski rashodi iskazuju se kamate nastale temeljem obveza iz poslovnih odnosa, obračunane do datuma bilance i negativne tečajne razlike nastale preračunom svih sredstava, potraživanja i obveza koje se iskazuju u stranim sredstvima plaćanja u njihovu kunsku protuvrijednost po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke, tijekom godine i na kraju poslovne godine.

Tablica 2: Rashodi iskazani u računu dobiti i gubitka

	u kunama				
Opis	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.
Poslovni rashodi	248.146.751	348.638.628	393.254.790	430.890.678	520.942.175
Financijski rashodi	1.105.396	860.537	921.321	959.103	1.138.134
Izvanredni rashodi	0	0	0	0	0
Ukupni rashodi	249.252.147	349.499.165	394.176.111	431.849.781	522.080.309

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 2 prikazani su rashodi koji se odnose na poslovne, financijske i izvanredne rashode u razdoblju od 2010.godine do 2014.godine. Iz tablice je vidljivo kako se ukupni rashodi iz godine u godinu povećavaju te u 2014.godini iznosili su 522.080.309 što je u odnosu na 2010.godinu povećanje od 52%.

4.3.3. Politika iskazivanja imovine

Dugotrajna nematerijalna imovina iskazuje se u skladu s odredbama Hrvatskog računovodstvenog standarda 5 – Dugotrajna materijalna imovina, te obuhvaća nemonetarnu imovinu bez fizičkih obilježja koja se može identificirati. Ulaganja u nematerijalnu imovinu odnosi se na ulaganja na tuđoj imovini i računalne programe koji se iskazuju u svoti isplaćenih izdataka. Nematerijalna imovina amortizira se najviše do porezno priznatih stopa.

Dugotrajnu materijalnu imovinu čine nekretnine, postrojenja i oprema u skladu s odredbama Hrvatskog računovodstvenog standarda 6 – Dugotrajna materijalna imovina, koju:

a) posjeduje društvo i koristi se njima u isporuci dobara i usluga, za iznajmljivanje drugima i u administrativne svrhe,
b) koja se očekuje koristiti duže od jednog razdoblja, i
c) ona imovina koja je namijenjena za korištenje na neprekidnoj osnovi u svrhu aktivnosti društva.

Sredstva dugotrajne materijalne imovine priznaju se kao imovina ukoliko su zadovoljene odredbe točke 18. Hrvatskog računovodstvenog standarda 6 odnosno:

a) je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa sredstvom pritjecati u društvo,
b) trošak sredstava može se pouzdano izmjeriti, te
c) je pojedinačna vrijednost sredstava veća od 3.500,00 kuna

Sredstva dugotrajne imovine manja od 3.500,00 kuna evidentiraju se kao sitni inventar, te jednokratno otpisuju prilikom stavljanja sredstva u uporabu.

Dugotrajna materijalna imovina prilikom nabave u poslovnim knjigama iskazuje se po trošku nabave. Materijalna imovina amortizira se najviše do porezno priznatih stopa.

Iskazana dugotrajna imovina odnosi se na sljedeću imovinu:

Tablica 3: Dugotrajna imovina

	u kunama				
Opis	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.
Nematerijalna imovina	164.121	325.549	234.210	167.673	617.454
Materijalna imovina	17.283.743	21.607.380	23.409.855	28.829.406	31.912.434
Financijska imovina	24.701	24.701	0	125.884	181.690
Potraživanja	0	0	0	150.314	391.981
Ukupno	17.472.565	21.957.630	23.644.065	29.273.277	33.103.559

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

Iz tablice 3 vidimo kako se imovina tvrtke Fibis d.o.o. u razdoblju od 2010.godine do 2014.godine povećavala, te u 2014.godini ukupna vrijednost dugotrajne imovine iznosi 33.103.559 kuna.

Tablica 4: Nematerijalna i materijalna imovina iskazana u bilanci

	Sadašnja vrijednost imovine (u kunama)				
Opis	**2010.g.**	**2011.g.**	**2012.g.**	**2013.g.**	**2014.g.**
Nematerijalna imovina	164.121	325.549	234.210	167.673	617.454
Zemljište	2.552.555	3.801.418	3.801.418	3.801.418	3.801.418
Građevinski objekti	5.486.908	9.105.042	8.898.301	8.647.594	8.347.765
Oprema	1.654.456	1.143.079	664.430	578.233	957.184
Pogonski i uredski namještaj	126.892	90.988	71.412	141.667	668.439
Prijevozna sredstva	0	129.481	723.813	362.613	553.419
Ostala materijalna imovina	36.875	36.875	36.875	36.875	36.875
Materijalna imovina u pripremi	5.360.816	5.371.939	7.431.709	13.625.770	16.058.759
Ulaganje u nekretnine	2.065.241	1.928.558	1.781.897	1.635.236	1.488.575
Ukupno	17.447.864	21.932.929	23.644.065	28.997.079	32.529.888

Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 4. prikazana je sadašnja vrijednost dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine iskazane u bilanci za 2010.,2011.,2012.,2013. i 2014.godinu.

Ulaganje u nekretnine za svih pet godina odnosi se na ulaganje u nekretnine namijenjene najmu.

Vrijednost dugotrajne imovine u pripremi odnosi se na ulaganja u poslovnu zgradu i pripadajuće zemljište.

Obračun amortizacije nematerijalne i materijalne imovine izvršen je u skladu sa usvojenim računovodstvenim politikama do iznosa porezno priznatih stopa.

Tablica 5: Amortizacija nematerijalne i materijalne imovine

Opis	Primijenjena stopa	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.
Nematerijalna imovina	20-25%	50.907	52.600	91.339	87.497	116.683
Građevinski objekti	2,5-10%	219.466	210.368	172.747	166.684	166.764
Oprema	10-25%	887.858	889.900	738.382	342.051	280.582
Pogonski i uredski namještaj	10-20%	75.080	61.156	33.071	43.627	107.267
Prijevozna sredstva	25-40%	11.476	74.963	335.441	361.200	357.820
Ulaganje u nekretnine	8%	106.475	146.661	146.661	146.661	146.661
Ukupno		1.351.262	1.435.648	1.517.641	1.147.720	1.175.777

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 5. prikazana je amortizacija nematerijalne i materijalne imovine s odgovarajućim primijenjenim stopama amortizacije za 2010., 2011.,2012.,2013. i 2014.godinu. Materijalna imovina amortizira se najviše do porezno priznatih stopa.

Zalihe gotovih proizvoda i trgovačke robe iskazuju se u poslovnim knjigama temeljem odredbi Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja 10 – Zalihe, odnosno po:

- trošku nabave ili
- po neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome koja je vrijednost niža.

Obračun troška zaliha obavlja se primjenom metode prosječnih ponderiranih cijena. Trošak zaliha priznaje se kao rashod razdoblja kada i odnosni prihodi.

Trgovačka roba predstavlja zalihe namijenjene ponovnoj prodaji. Zalihe trgovačke robe na skladištu iskazuju se po nabavnim cijenama (fakturne cijene uvećane za sve zavisne troškove nabave). Zalihe trgovačke robe u prodavaonicama iskazuju se po prodajnim cijenama umanjenim za iznos poreza na dodanu vrijednost i razliku u cijeni.

Tablica 6: Zalihe iskazane u bilanci

Opis	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.
Sirovine i materijal	108.175	89.261	0	1.140	0
Proizvodnja u tijeku	9.663.208	11.536.828	16.048.346	18.253.082	7.704.618
Roba u veleprodajnim skladištima	4.602.614	2.839.963	5.328.566	5.509.528	4.689.897
Roba u prodavaonicama	577.201	547.401	1.091.113	2.008.277	2.205.620
Roba dana u komisiju	468.973	0	0	0	0
Ukupno	15.420.171	15.013.453	22.468.025	25.772.027	14.600.135

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 6. prikazane su zalihe iskazane u bilanci u 2010., 2011.,2012.,2013. i 2014.godini.

Zalihe sirovina i materijala odnose se na zalihe hrane i pića u ugostiteljskom objektu. Proizvodnja u tijeku odnosi se na troškove izgradnje građevinskog objekta. Zalihe trgovačke robe u skladištu i prodavaonicama odnosi se na robu namijenjenu prodaji u kioscima.

Politika iskazivanja potraživanja

Potraživanja od kupaca, države, zaposlenih i drugih pravnih i fizičkih osoba iskazuju se u poslovnim knjigama na temelju uredne isprave o nastanku poslovnog događaja i podatka o njegovoj vrijednosti.

Potraživanja od kupaca iz inozemstva izražena su u ispravi u inozemnim sredstvima plaćanja i iskazuju se i u hrvatskoj valutnoj jedinici preračunatoj po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan evidentiranja potraživanja u skladu s odredbama Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja 11 – Potraživanja.

Prilikom naplate potraživanja nastale razlike s naslova tečajnih razlika knjiže se u korist prihoda ili na teret troškova Društva. Otvorena potraživanja od kupaca iz inozemstva na dan zaključivanja bilance (31.12) svode se po srednjem tečaju HNB-a na bilančnu vrijednost, a nastale razlike knjiže se u korist prihoda ili terete rashode razdoblja. Povećanje potraživanja za kamatu utemeljuje se na ugovoru i obračunima zateznih kamata po zakonskoj stopi.

Usklađivanje vrijednosti potraživanja obavlja se temeljem saznanja da potraživanje nije u roku naplaćeno, odnosno da je nenaplativo i da je utuženo. Odluku o usklađivanju vrijednosti

potraživanja donosi direktor Društva. Potraživanja nad kojima su pokrenuti sudski postupci, u cijelosti se otpisuju na teret rashoda razdoblja. Ovo se ne primjenjuje za potraživanja od povezanih poduzeća.

Tablica 7: Kratkoročna potraživanja

Opis	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.
Potraživanja od kupaca	21.593.514	24.961.842	32.640.077	36.084.859	47.431.631
Potraživanja od zaposlenika	0	1.205	3.002.472	36.680	41.676
Podraživanja od države i državnih institucija	75.098	65.480	474.991	653.701	817.680
Ostala potraživanja	1.231.876	2.210.264	967.374	873.947	314.672
Ukupno	22.900.488	27.238.791	37.084.914	37.649.187	48.605.659

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 7. prikazana su kratkoročna potraživanja za 2010., 2011., 2012., 2013. i 2014.godinu.

Potraživanja od kupaca se odnose na potraživanja od kupaca u zemlji za prodanu robu i usluge. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika odnose se na potraživanja za manjkove. Potraživanja od države i državnih institucija u posljednje tri godine (2013.,2014. i 2015.) čini najvećim dijelom potraživanje za više plaćeni porez na dobit. U 2010. i 2011. godini potraživanja od države čine: potraživanja od HZZO-a za refundaciju bolovanja, potraživanja za pretporez i više uplaćenu turističku članarinu i više uplaćenu spomeničku rentu. Ostala potraživanja odnose se najvećim dijelom na dane predujmove dobavljačima.

Ukupna potraživanja su se u razdoblju od 2010. do 2014. godine iz godine u godinu povećavala, te u 2014. godini iznose 48.605.659 KN.

Novac na računu i u blagajni

Imovina u obliku novca iskazuje se u nominalnoj vrijednosti izraženoj hrvatskom valutnom jedinicom (HRK).

Devizna sredstva u bankama i u blagajni iskazuju se u hrvatskoj valutnoj jedinici (HRK) primjenom srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke na dan bilance. Tečajne razlike proizašle s naslova uskladbe deviznih sredstava sa srednjim tečajem HNB-a evidentiraju se kao prihodi/rashodi tekućeg razdoblja.

Tablica 8: Novčana sredstva 31.12.

Opis	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.
Novac na žiro računu	3.370.673	5.435.057	66.692	48.798	27.877
Novac u blagajni	137.180	323.643	259.274	209.768	344.200
Novac na deviznom računu	0	0	0	167	3.101
Ukupno	3.507.853	5.758.700	325.966	258.733	375.178

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 8. prikazana su novčana sredstva na 31.12. za razdoblje od 2010.do 2014. godine. Novčana sredstva iskazana su temeljem izvoda žiro-računa i gotovog novca u blagajni. Iskazana novčana sredstva sastoje se od novca na žiro-računu, novca u blagajni i novca na deviznom računu. Platni promet je Društvo u 2010. i 2011.godini obavljalo najvećim dijelom putem Zagrebačke banke i Erste banke. U 2012., 2013. i 2014. godini Društvo je svoj platni promet obavljalo najvećim dijelom putem Zagrebačke banke.

4.3.4. Politika iskazivanja kapitala

Kapital je vlastiti izvor financiranja imovine i izračunava se temeljem odredbi Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja 12- Kapital kao ostatak imovine nakon odbitka svih obveza.

Upisani temeljni kapital iskazan je u kunama i upisan u sudski registar. Iznos upisanog, a neuplaćenog temeljnog kapitala iskazuje se unutar aktive, u skladu s klasifikacijom Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja.

Politika pričuve ostvaruje se zavisno od temelja njihova oblikovanja i politike Društva (zakonske, statutarne i sl.).

Tablica 9: Kapital i rezerve iskazani u bilanci na dan 31.12.

Opis	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.
Upisani kapital	4.151.800	4.151.800	4.151.800	4.151.800	8.451.800
Revalorizacijske rezerve	3.007.927	8.055.411	8.174.253	8.041.188	7.908.122
Zadržana dobit	2.600.551	2.674.745	2.414.683	2.598.130	2.620.876
Dobit tekuće godine	44.311	865.792	3.183.447	4.322.746	970.197
Ukupno	9.804.589	15.747.748	17.924.183	19.113.864	19.950.995

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 9 kapital i rezerve sastoje se od upisanog kapitala, revalorizacijskih rezervi, zadržane dobiti i dobiti tekuće godine. Kapital i rezerve su se kroz razdoblje od pet godina iz godine u godinu povećavali. U 2014. godini kapital i rezerve iznose 19.950.995 kn, što je 49,14% više u odnosu na 2010. godinu.

4.3.5. Politika iskazivanja obveza

Dugoročne obveze iskazuju se u poslovnim knjigama u vrijednosti nastale poslovne promjene dokazane urednom ispravom i ugovorom o stvaranju obveza. Pod dugoročnim obvezama se podrazumijevaju obveze s rokom podmirenja dužim od 12 mjeseci od datuma izrade financijskih izvještaja. Klasifikacija dugoročnih i kratkoročnih obveza provodi se na svaki dan bilance.

Kratkoročne obveze iskazuju se u poslovnim knjigama sukladno odredbi Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja 13 – Obveze u vrijednosti nastale poslovne promjene dokazane urednom ispravom i ugovorom o stvaranju obveza. Kratkoročne obveze predstavljaju obveze s rokom dospijeća kraćim od 12 mjeseci.

Kratkoročne obveze iskazane u inozemnim sredstvima, te uz deviznu klauzulu plaćanja iskazuju se i u hrvatskoj valutnoj jedinici preračunatoj po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan evidentiranja obveza. Prilikom podmirenja ovih obveza, nastale razlike s naslova tečajnih razlika knjiže se u korist prihoda ili na teret troškova Društva.

Otvorene obveze iskazane u stranoj valuti, na dan zaključivanja bilance (31.12.) svode se po srednjem tečaju HNB-a na bilančnu vrijednost, a nastale razlike knjiže se u korist prihoda ili terete rashode Društva.

Tablica 10: Iskazane kratkoročne obveze u bilanci

	u kunama na dan 31.12.				
Opis	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
obveze za zajmove, depozite i slično	2.520.001	0	0	0	0
obveze prema bankama i dr. financijskim institucijama	6.280.862	8.383.204	9.701.627	11.729.395	9.710.230
obveze prema dobavljačima	31.648.892	37.269.429	45.023.096	52.318.040	51.752.749
obveze prema zaposlenicima	0	0	250.787	276.380	676.582
obveze za poreze, doprinose i sl. davanja	708.556	885.279	1.084.552	898.915	1.952.727
ostale kratkoročne obveze	86.462	43.396	65.363	78.226	80.711
Ukupno:	41.244.773	46.581.308	56.125.425	65.300.956	64.172.999

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 10 iskazane su kratkoročne obveze na dan 31.12. kroz razdoblje od pet godina. U 2014. godini kratkoročne obveze iznosile su 64.172.999 kn.

Tablica 11: Iskazane dugoročne obveze u bilanci

	u kunama na dan 31.12.				
Opis	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
obveze za zajmove, depozite i slično	0	2.372.844	6.270.404	6.097.528	5.288.064
obveze za primljene dug. Kredite banaka	7.540.230	5.357.143	4.500.000	3.642.857	10.285.714
obveze s temelja financijskog leasinga	872.084	596.436	1.077.229	779.121	700.934
odgođena porezna obveza iz revalor. Imovine	259.379	251.908	0	0	0
Ukupno:	8.671.693	8.578.331	11.847.633	10.519.506	16.274.712

Izvor: Izvor: Izrada autorice (podatci preuzeti sa www.fina.hr)

U tablici 11 iskazane dugoročne obveze za zajmove, depozite i sl. odnose se na beskamatne zajmove, zajmove od vlasnika. Obveze za primljene dugoročne kredite banka odnose se na dva primljena dugoročna kredita s rokom otplate do 2019. godine. Obveze za financijski leasing odnose se na kupovinu nekretnine i prijevoznih sredstava. Ukupne dugoročne obveze u 2014. godini iznosile su 16.274.712 kn.

4.3.6. Politika iskazivanja odgođenih plaćenih troškova i prohod budućeg razdoblja

Pasivna vremenska razgraničenja priznaju se temeljem odredbi Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja 14 – Vremenska razgraničenja. Odgođeno plaćanje troškova priznaje se kao obveza kada se odnosi na troškove nastale u tekućem, a za koje nisu ispunjeni uvjeti za priznavanje kao obveza (npr. troškovi za koje do kraja razdoblja nije primljen račun).

Prihod budućeg razdoblja priznaje se kada nisu zadovoljeni uvjeti za njihovo priznavanje u računu dobiti i gubitka tekućeg razdoblja.

Visina ovih troškova i prihoda utvrđuje se računima i ugovorima koji su sastavljeni po načelu uredne knjigovodstvene isprave.

5. ZAKLJUČAK

Obveza je svih poduzetnika da sastavljaju temeljne financijske izvještaje. Pri sastavljanju financijskih izvještaja poduzetnici se pridržavaju propisa, računovodstvenih standarda i određenih računovodstvenih politika. Izborom računovodstvenih politika utječe se na iskazivanje financijskog položaja. Računovodstvene politike obuhvaćaju načela, osnove, konvencije, pravila i postupke koje je menadžment usvojio prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Za usporedivost informacija koje dobivamo iz financijskih izvještaja potrebno je pridržavati se određenih načela i normi, a to su računovodstveni standardi i računovodstvena načela.

Kako su područja djelovanja računovodstvene politike vrlo široka, poduzeće primjenjuje onu politiku koja je u skladu s ciljevima poslovne politike. Objavljivanje računovodstvenih politika obveza je svih poduzetnika koji sastavljaju financijske izvještaje,te je obveza da predoče primijenjenu računovodstvenu politiku i njezine eventualne promjene. Računovodstvene politike iskazane su u financijskim izvještajima poduzeća, odnosno u bilješkama uz financijske izvještaje.

U empirijskom dijelu analizirano je poduzeće Fibis d.o.o. koje spada u srednje veliko poduzeće, te sastavlja financijska izvješća koja su u skladu s hrvatskim Zakonom o računovodstvu i Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja. Analizirana su financijska izvješća za razdoblje od 2010. do 2014. godine, iz kojih smo prikazali računovodstvene politike prihoda, rashoda, imovine, kapitala i obveza koje ovo poduzeće primjenjuje. Primijenjene i usvojene računovodstvene politike su u skladu s Hrvatskim standardom financijskog izvještavanja i Zakonom o računovodstvu i kroz promatrano razdoblje se nisu mijenjale.

LITERATURA

1. Belak V. (1995.): Menadžersko računovodstvo, RRiF, Zagreb
2. Financijska agencija (2016.): Registar godišnjih financijskih izvješća, [Internet], raspoloživo na: http://rgfi.fina.hr/IzvjestajiRGFI.web/main/home.jsp [28.2.2016.]
3. Habek M. (2002.): Računovodstvene politike poduzetnika, Računovodstvo, revizija i financije, br. 12, str. 17. – 22.
4. Kopun D. (2010.): Objave u bilješkama za obveznike HSFI, Računovodstvo i financije, br. 1, str. 50. – 65.
5. Mrša J. (2012.): Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i pogreške, Računovodstvo i financije, br. 6, str. 7. – 12.
6. Narodne novine (2015.): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 78/15
7. Narodne novine (2015.): Zakon o računovodstvu, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 78/15, 134/15
8. Pevan I. (2015.): Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, Računovodstvo, revizija, financije i porezi u praksi, ABC tisak d.o.o., Split, str. 37. – 48.
9. Ramljak B. (2011.): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno – financijske informacije, br. 9, str. 3. – 13.
10. Ramljak B. (1999.): Računovodstvene politike u malim poduzećima, Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split
11. Vidučić Lj. (2001.): Financijski menadžment, RRiF, Zagreb
12. Vujević I. (2003.): Financijska analiza, Ekonomski fakultet Split, Split
13. Zelenika R. (2000.): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka
14. Žager K., Žager L. (1999.): Analiza financijskih izvješća, Masmedia, Zagreb

Internet stranice:

1. Pregled godišnjih financijskih izvještaja, raspoloživo na: http://fina.hr/
2. Pregled najvažnijih zakona, raspoloživo na: http://poslovniforum.hr/
3. Pregled pojmova i definicija, raspoloživo na: http://lider.media.hr

4. Pregled zakona i propisa, raspoloživo na: https://www.nn.hr/

POPIS TABLICA

Tablica 1: Prihodi iskazani u računu dobiti i gubitka 31
Tablica 2: Rashodi iskazani u računu dobiti i gubitka 32
Tablica 3: Dugotrajna imovina.....33
Tablica 4: Nematerijalna i materijalna imovina iskazana u bilanci 34
Tablica 5: Amortizacija nematerijalne i materijalne imovine.....35
Tablica 6: Zalihe iskazane u bilanci 36
Tablica 7: Kratkoročna potraživanja 37
Tablica 8: Novčana sredstva 31.12.....38
Tablica 9: Kapital i rezerve iskazani u bilanci na dan 31.12. 39
Tablica 10: Iskazane kratkoročne obveze u bilanci.....40
Tablica 11: Iskazane dugoročne obveze u bilanci.....40

SAŽETAK

Obveza svih poduzetnika je da sastavljaju temeljne financijske izvještaje: bilancu, račun dobiti i gubitka, izvješća o novčanom toku, izvještaj o promjeni glavnice te bilješke uz financijska izvješća. Objavljivanje računovodstvenih politika obveza je svih poduzetnika koji sastavljaju financijske izvještaje da predoče primijenjenu računovodstvenu politiku i njezine eventualne promjene. Računovodstvene politike iskazane su u financijskim izvještajima poduzeća, odnosno u bilješkama uz financijske izvještaje.

Računovodstvene politike obuhvaćaju načela, osnove, konvencije, pravila i postupke koje je menadžment usvojio prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja.

Poduzeće Fibis d.o.o. sastavlja financijska izvješća u skladu s hrvatskim Zakonom o računovodstvu, te svoje računovodstvene politike objavljuje u bilješkama. Ovo poduzeće je u od 2010. godine do 2014. godine koristilo računovodstvene politike na pozicijama prihoda, rashoda, imovine, kapitala i obveza u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja. Te računovodstvene politike kroz 5 godina nisu se mijenjale.

Ključne riječi: financijski izvještaji, računovodstvene politike, računovodstvene procjene

SUMMARY

The obligation of all contractors is to make basic financial reports: balance sheet, calculation of profit and loss, reports of flow of cash, report on changing of principal and notes with financial reports. Disclosure of accounting policies is obligation for all contractors that make financial reports to show the applied accounting policy and their possible alteration. The accounting policies are said in the financial reports of the company or in the notes to the financial reports.

The accounting policies include the principles, bases, conventions, rules and procedures adopted by management in the preparation and presentation of financial statements.

The company Fibis prepares financial statements in accordance with the Croatian Accounting Law, and its accounting policies disclosed. This company is used from 2010 to 2014 the accounting policies in positions of income, expenses and capital in accordance with the Croatian Financial Reporting Standards. The accounting policies didn't change in 5 years.

Keywords: financial reports, accounting policies, accounting estimates